

»Skrivnost stolpnice št. 3« Marjana Marinca je izbrala za najmlajšo gledališko skupino na Barju režiserka Irena Zadnikar, ki pripravlja z najmlajšimi Barjani tudi celovečerni omnibus, sestavljen iz plesa, izraznega plesa, break danca, lutk. Premiera bo sredi decembra.

Kje imajo čas vrtati vase?

Gledališko omizje pri zvezi kulturnih organizacij Ljubljana Vič-Rudnik je s Tonetom Kuntnerjem, uglednim igralcem Mestnega gledališča ljubljanskega, pred kratkim preudarjalo o situaciji v letu, ko praznujemo 25-letnico delovanja gledaliških skupin v občini Vič-Rudnik. Tone Kuntner je odločno zavračal sugestije o krizi. »Križe ni, je rekel, če pa je, je neprestana. Najhujša kriza je kriza človeških odnosov, to, da se več ne srečujemo, da se več ne vidimo.« Zato pa vidi v možnostih ljubiteljskih gledaliških skupin tisto lučko, ki zagotavlja človeško srečevanje in skupno razmišljanje o problemih človeka. Mar so pogoji dela danes resnično slabši kot so bili pred leti? Ali so danes dvorane bolj mrzle, ali je odnos krajevnih skupnosti in njihovih komisij za kulturo manj naklonjen kot v gledaliških letinah, ko je kronist ugotavljal na zaključnem srečanju 400 igralcev in tudi do sedemnajst celovečernih del? Dvorana v Iški vasi še ni bila prenovljena, ko sta Bojan Štih in Vesna Arhar skupaj z navdušenimi mladinci in mladinkami razstavljala in spet sestavljala slovenski gledališki kozolec, ki se je zapisal v zgodovino slovenske gledališke omike, saj je Bojan Štih pomembne stvari dognal prav med amaterji v Iški vasi, v Želimlju so imeli tudi za teater popolnoma neustrezen gasilski dom in vendar so gledališki sladokusci uživali v zlahnem ljubiteljsstvu, ki je pripravilo Logarjem Nušičevega »Doktorja«, Goran Gluvič je prvič postavil na oder skupaj z Matjažem Zupancičem svoj prvenec prav na mrzlih ljubiteljskih deskah KUD Svobode Vič, kam so se izgubili nadarjeni mladi režiserji, kakršen je bil Anton Malavašič, ki je v najmanjšem možnem prostoru, pravzaprav brez odra, v gasilskem domu na Žazarju, potem ko so izvlekli gasilno cisterno, zacopral svoje imenitne predstave, od katerih ostaja v nepozabnem spominu Katajev »Dan oddiha«, ali je gledališki temperament od takrat usahnil? Koliko požrtvovalnih prostovoljnih delovnih ur za novi dom v Robu, koliko iskrene ljubezni do mladih je razdajala režiserka Angelca Puhova, v domu na Lavrici je Ema Blažič uprizorila v nekaj letih pravi festival iger Toneta Partličja in Roman Novelli je bil hišni avtor društva v Notranjih gorah. V KUD Dobrova so imeli po dve gledališki skupini, mlajšo in starejšo. Torej ne more biti kriv mrz, saj je v Polhovem Gradcu Marija Smukova ustvarila svoje imenitne igre ob isti peči, kakršna je v dvorani še danes. Utegne biti krivo pomanjkanje časa? Tone Kuntner pravi, da si je treba vzeti čas »da vrtaš vase«. Pravi, da je izhod iz življenjskih preizkušenj prav to »vrtanje«. Posebej danes, ko je vse lepo in človeško v nas ogroženo od brzine in želje po materialnem uspehu je

»vrtanje« potrebno, čeprav včasih boleče. Prijateljsko srečevanje v družbi, kjer se »lahko pogovorijo o kakšni pesmi, o kakšni drami, o tistih finih tankih stvarih, o katerih sicer ne govoriš vsak dan« je odločilnega pomena za prisluškovanje sebi in svoji globini in spoštovanju umetnosti, ki da »rešuje človeka«. Kajti umetnik svojo umetnost ponuja iz skritih stisk in trpljenja – Kuntner se je spomnil prijatelja Cirila Kosmača, ki je 2000 strani Trobente in oblaka skrčil na 250, ostalo pa zavrgel.

Tudi Franci Končan (prav je, da se spomnimo horjulskega »Kurenta« na Borštnikovem srečanju, pa Zlate maske za kolektivno igranje Javorškovih »Manevrov« v Trebinju, še vsaj Potrčevih »Kreflov« ob pisateljici 70-letnici) je poudaril pomembnost prijateljstva, ko »kolektivno doživeti znotraj skupine odlično pripomoček do dobri predstavi, ko zagori samo iz skupnega hotenja.« Končan je poudaril, da ima tu amatersko gledališče prednost, saj mora biti »ansambel uigran kot orkester«. O tem pa je iz lastne skušnje lahko govoril skladatelj in dirigent Josip Grgasovič, ki je zelo obžaloval, da se KUD France Prešeren še ni reorganiziral »saj je za človeka nad vse pomembno, da lahko izrazi svojo skrito energijo in to mu je v največje zadoščenje«. Na vprašanje, kaj je moderno gledališče, je Tone Kuntner lakonsko odgovoril: »Moderno je iskreno«, društvom pa priporočil aktualno in razmišljajočo dramatik, taka kot je na primer iz NOB »Rdeče in sinje med drevesi«.

Na kaj se lahko opira kronist, ki je v desetih letih doživel 119 celovečernih gledaliških premier, ki so se vključile v občinsko revijo. Prav gotovo ne na minulo delo in na sodelovanje s profesionalci; med katerimi so imena Bojana Štiha, Vesne Arhar, Jožeta Voznyja, Jadranske Tavčar, Iztočka Toryja, Jožeta Logarja, Mojce Kreft, Hinka Košaka, Gorana Gluviča, Toneta Kuntnerja, Milana Malnerja, Boža Vovka, Marije Seme, Tarcisije Galbijatti, Branka in Bojana Dobravca, Boštjana Zupanciča in drugih ampak predvsem na tiste, ki so upanje za prihodnost. To upanje pa so za nas gledališniki okrog mladega režiserja Andreja Perhaja, Mojce Černe, Tončke Melikove, Kavčičev in Oblakov. Vide Susman (Kje so režiserji, kakršen je bil Jule Škraba?) in Francija Končana, ki praznuje letos 25-letnico sodelovanja v ljubljanski kulturi. Kje so pa ostali?

J. Š.

Naš fotoreporter Lado Čuk je zgornji posnetek zabeležil v Zavodu za slepo in slabovidno mladino. Sredi novembra so se na prijetnem srečanju zbrali upokojenci tega zavoda. Kolektiv zavoda in gojenci so jim pripravili pristrčen program in nekdanje dolgoletne delavce tudi obdarili. Še posebno svečan poudarek pa je srečanju dala obeležitev petih življenjskih jubilejev upokojencev.

IZ POLHOVEGA GRADCA

Z udarniškim delom do nove gloriote

Na daleč morda še najbolj spominja na majhno, neznatno kapelico. Ko pa se človek vzpne po strmi poti mimo starih polhogrskih hiš in številnih, z gozdom obraslih romarskih znamenj do njene lično urejene razgledne police, se na lepem odpre pred njim podoba prave pravcate srednjeveške gloriote: Trdno heksagonalno zidovje krasi mični, estetsko dovršeni zvonik, okna ob strani pa s svojimi usmerjenimi prostorski proporciji prepuščajo le toliko svetlobe, da se človek lahko malce razgleda po njeni notranjosti. Notranje opreme pa lična zgradbica za zdaj še nima. Graditelji so zaenkrat namestili le lesen impregniran strop in prav takšna poilkna in vrata, ki notranjščini dajejo nekoliko sodobnejši, a vendar stilni videz.

»Zgradba je bila že prav potrebna obnova,« pravi Pavle Jankovec, član odbora za sanacijo grajskega kompleksa, ki je prevzel njeno obnovo. »Pred tem je bila tu ena sama razvalina, ki nikakor ni mogla služiti pravemu namenu; ne bôžja pot, kar je bila pred vojno in ne kot turistična razgledniška točka, kar je postala po vojni. Zato je odbor vključil v program obnove gradu in njegovega kompleksa tudi to zgradbico in sicer skupaj s hribčkom Kalvarijo, na katerem stoji. Do zdaj smo v to delo vložili že nad 2000 udarniških ur, računamo pa, da bo do njene končne ureditve potrebnih še kakih tristo. Vsa fizična dela smo opravili domačini sami, materialno pa smo črpali iz namenskih sredstev za obnovo grajskega kom-

pleksa in sredstev, ki smo jih dobili s pripravo in prodajo 9 gradbenih parcel (le-te bodo namenjene krajanom). Po zdajšnjih izračunih, naj bi nas vse skupaj stalo tam nekje okrog 450 starih milijonov.«

Po besedah Pavla Jankovca pa nova zgradba s svojo lepo okolico, ne bo služila le kot razgledniška točka, ampak tudi kot manjši muzej, v katerem bo ob razih ohranjenih relikvijah predstavljena zgodovina Polhovega Gradca. Vsekakor se mični Kalvariji obeta, da bo že prav kmalu postala osrednja turistična atrakcija tega kraja.

BRANKO VRHOVEC

Filmski projekt »Barje«

V teku letošnjega leta se je manjša filmska ekipa večkrat odpravila na teren, da bi posnela prve prizore kratkega filma o Ljubljanskem barju. Na področju od Črne vasi do Vrhnike, pa Podpeč in najstarejšega ohranjenega dela barja pri Bevkah in Goričici so nastajali prvi filmski posnetki. Delo se je pričelo pravzaprav že v preteklem letu, ko je bil na natečaju pri Viba filmu uvrščen v program za leto 1987 tudi

vođe, od dolgih sušnih obdobij do pričakovanja večjih poplav, ko je zalita cesta med Črno vasjo in Podpečjo ter travniki pri Bevkah. Mnogo je še odmaknjenih predelov, nekaj šotnih nahajališč in pestrost rastlinskega ter živalskega sveta. Vendar je ves predel južno od Ljubljane svojski in v povezavi z mestom predstavlja manj znano dopolnilo, ki ga je sodobni utrip življenja nekoliko potisnil v pozabo.

scenarij Borisa Višnovca z delovnim naslovom »Barje«. Kmalu potem se je pričelo delo na knjigi snemanja in občasnem snemanju, tako ob večjem arheološkem odkritju na Ljubljani pri Vrhniki ter občasnem zbiranju dokumentarnega gradiva, ki naj bi ga vključili v film. Delo na dokumentarcu poteka počasneje kot pri igranih filmih, ker zavisi snemanje od vremenskih razmer, različnih prireditev, ki pozivljajo življenje ob reki Ljubljani ter končno od tehnične baze in možnosti za snemanje. V končni projekciji naj bi film prikazal, kako so se v zgodovini menjavala različna obdobja na prostoru barja in kakšen izgled je imelo barje v teh razdobjih od prazgodovine do današnjih dni.

Poleg prirodnih znamenitosti, ki so ohranjene v različnih predelih barja, naj bi tudi nekaj kratkih igranih prizorov dopolnilo zaključeno podoba posameznih obdobij. Reka Ljubljana pa je vez, ki povezuje ta obdobja v časovnem zaporedju vse do današnjih dni. Življenje ob reki je pestro, slede si prireditve, ki nadaljujejo tradicijo nekdanjih čolnarjev in ribičev. Noč na Ljubljani, vožnje z večjo ladjo na piknike izven mesta, ki jih prireja za kolektive Ljubljanskega rekreacijskega centra, pa do znamenitega podokovanega krapa, spreveda čolnov po Ljubljani, ki ga zaradi zahtevnosti in organizacijskih težav prirejajo le občasno. Tradicionalne so postale ribiške veselice, ki jih prireja vsako leto na prostem nasproti Livade ribiška družina. Utrip sprememb zavisi od nihanja

Poleg sredstev, ki jih bo za film namenila Ljubljanska kulturna skupnost, s svojo pripravljenost za pomoč pri realizaciji filma izrazilo tudi nekateri OZD v občini Vič-Rudnik. Na razumevanje je projekt natekel pri predstavnikih Skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik in pri Občinski kulturni skupnosti na Vrhniki. Tudi domačini iz vasi ob reki so pripravljeno pomagati, saj je ohranjenega mnogo izročila o življenju na barju ter mnogo opreme, ki so jo potrebovali nekdanji čolnarji, rezalci šote in tovarniki. Tako upamo, da bo film ob dogovorjenem roku nared za projekcijo in da bo po svoje prispeval k popularizaciji barja ter življenja ob Ljubljani. Ves ta prostor predstavlja pravzaprav zelena pljuča mesta in naj bi ga vsaj deloma ohranili tudi za prihodnje rodove.

Boris Višnovec
Foto: Ljubo Struna

Vabilo na koncert!

Moški pevski zbor Iška vas, ki ga vodi Vida Kopačeva in Dekliški pevski zbor Vrhnika, ki ga vodi Darinka Fabianijeva, prireja koncert narodnih in umetnih pesmi. Koncert bo v Domu krajanov v Iški vasi dne 13. decembra 1986 ob 19. uri. Vjudno vabljeni!